

20-11-89

Kulibali A. J.

San 17nan - Mèkalo - san 1989
N° 208 - A sòngò - dòròmè :10

kibaru

a bè bò kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kònò

OUA
San 26nan

A PERESIDAN SIGILEN, SAN 1988 LA, ZENERALI MUSA TARAWELE KO :
<<...SISAN, "OUA" BE JATE DINYE JEKULUBAW FE...>> (NYE 8)

Ka bò Mali balikukan baarada "DNAFLA" la

Mali Balikukan baarada "DNAFLA" ka kunnafonilasela yamaruyalen min bë a ka ciyakèda kunnafoniw lase "KIBARU" ma, n'o ye Ibarahima KANTE ye, o ye min sòrò k'a di Kibaru kanubagaw n'a lafasabagaw ma nin kalo in na, balikukan wale nafamaw kan, o filè aw kòrò nin ye :

Ka bò balikukan baarada la

«Kan ye miseli ye, a bë kë ka jamana kala» N'a b'a nyin bolo, miseli bë kala-li kë : birifini bë sòrò, fini bë sòrò; sutura b'o la, danbe b'o la, hòrònya b'o la, yèrèdon b'o la.

Miri de bë nyò kë dòlò ye, hakilintan t'o sidòn. Ko an yèrè ka jègè mòn, ka mònnifènw dilan k'u nyè, k'u jo, ko an k'an wasa don o la.

Mògò kan'i ban i nyè koli ma k'a cilen bë;

Mògò kana ban i yèrè la cèjuguya kòson;

Fugari ka segin so,
Hakilintan kana se sòrò.
Ko ji fara tè nòrò jiri wèrè la :
Ko ji na o na, jiri b'a diili de bolo;
Diili yèrè fana bë nògò de bolo.
Ko jo tè jo,
N'i m'a jodabaliw tigè Jakumanin, na n k'i faga,

N bë sanu ni marijanè caman k'i wolo kònò;

Tònòbò tògò la,
Bolòdun tògò la,
Hakilisonyè tògò la,
Danbelagosi tògò la,
K'an ka bamanankan ye k'a to yen Baarakémìnèn tè,
Ka fulakan, soninke, maningakan, kasòngakan,
Boomu, kòròbòròkan, burudamèkan,
Siyènara ni mamara, kadònkan,
Ka nin bëe don bògò la.
Kaari ! abada !

Su dibira cogo o cogo,
Mògò tè fili i dayòrò ma. Anw tèna fili an dayòrò ma.

Tònba nyèmògò fòlòw,
Aw ni sè !
Aw ni kòtòrò !
Miiri miirila,
Dusu dusura,
Hakili y'i hakilijagabò¹
Dibi na fiyè

Yeelen na yèrèkè,
Mali bulonda bëe fè;
An ka jamanaba in ka sewa.

Maliden danbe ka segin
Kabini bi,
Fo bò wèrè
Badabada.

Musa Jaabi
Balikukan karamògò
Balikukan baarada la.

KA BO KAPALA

Nin ye kunnafoni ye ka bò ne Amadu Sunkara yòrò kapala. Kapala kòorisènè ciyakèda «CMDT» mògòw ye kalan dò sigi sen kan farakòrò molobala, kalan min bë wele ko baarakalan filanan.

Kalan in kèra tile 20 kònòna la, min denfaya tun bë Burama Jakite bolo. Ne Amadu Sunkara de ye Kapalakaw jigi fa a kènè kan. Kalan in ye dònniya caman d'anh ma.

Kapalakaw bëe tògò la, ne bë «CMDT» mògòw fo u ka baara nyuman in na; ne bë farakòrò dugutigi n'a ka jama fo n'o ye Kalifa Damèlè ani Solomani Sanògò ye ka fara ne kalankènyògòn Sedu tarawele kan ka bò Sajola. Anw mògò 18 de ye kalan in kè tile 20 kònò.

Amadu Sunkara
Kapala (Molobala

bamanankan

na..... venir
na..... sauce
naafigi..... rapporteur, délateur
naalon..... esprit
nanbara..... fourberie, tromperie
nènè..... froid

npalan..... sacoche
npan..... sabre
nparaja..... varicelle
nparawa..... menu fretin
npèrè..... puce
npogotigi..... jeune fille

nyaa..... nid
nyaga..... réjouissance
nyagasa..... ordures, résidus
nyamakala..... personne de caste
nyamaku..... gingembre
nyèfò..... expliquer
nyègènè..... urine

pankurun..... avion
panni..... saut
pelu..... pelle
pese..... peser
pòri..... bière
poro..... propagande, mensonge
pòsòni..... poison

sa..... serpent
saalo..... balayer
saba..... trois
sababu..... cause
saheli..... Nord
safùnè..... savon
saga..... mouton

shè..... poulet
shisan..... asthme
shò..... haricot
shòolò..... dégouliner
shu..... choux
shènyè..... cor au pied

ta..... prendre, porter
taafe..... pagne
taali..... départ
taara..... lit en bois
tabadaga..... pipe
takala..... allumette
tan..... dix
tantègèma..... flagrant délit

Muso kònòma ka dumuni

Kibaru nimorò 206 nan kònò, an da magara muso kònòma ka dumuni na, nka an tun m'a pereperelatigè.

Sisan an bèna a filè ka walanwanlan ,walasa k'aw bila sira dòonin.

Muso kònòma fari bè fèn caman kè kalo 9 ninnu na : ka suman nafama yòrò ta joli la k'a kè kolo ni wolo ni den sogobu ye.

Muso fari b'o baara de kè; wa o baaraba in de kama a ka dumuni cogo ka kan ka yèlèma.

A ka kan ka suman dun, minnu b'a nafa ka den fana nafa.

1) Suman minnu bè barika d'a ma :

Mugumafènw : (nyò, kaba, malo, ku, woson, bananku, sukaro..

2) Suman minnu b'a fari dilan ka den fana kumbaya:

Sogo, jègè, nònò, fanw, (shèfan, kamifan).

3) Suman minnu bè kènèya natiba ni den ma :

Jiridenw ni nafènkènèw (salati, nkòyò, tamatikènè...).

Muso lasiritò man kan ka foronto dun; a man kan ka kògò caman dun fana, o b'a bonya ka wolo gèlèya a ma.

Dòlò man nyi a ma; o bé den nagasi k'a barika ban wali k'a faga yèrè.

Muso kònòma ka ji minta bè kè ji saniyalen de ye. Ni siga bè ji la, o ji ka kan ka tobi kosèbè k'a banakisèw faga. A man kan ka fura si ta ni dògòtòrò m'a yamaruya.

Jantoyèrèla ka nyi:

Muso lajòlen man kan ka taa banaabaaatò fo, bana yèlèmata bè min

na. N'a y'a yèrè tanga den fana bè tanga. A ka kan ka sunògò sange kòrò k'a yèrè kisi sosow ma, sosow bè sumà bila a la.

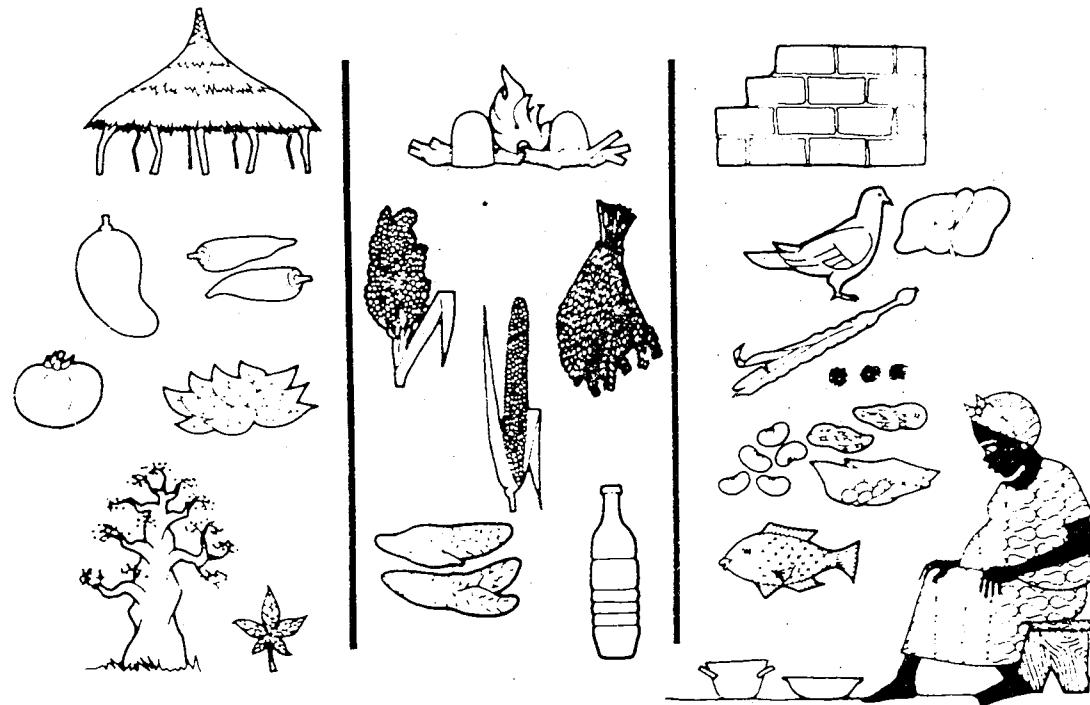
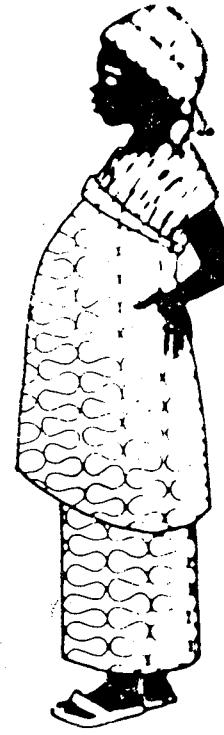
Dògòcini nyòsusu, donigirinta ni taamajan kè, nin si man nyi muso kònòma ma.

Nka muso lasiritò man kan ka dèse yòròfuran ni tobili la.

A bè se fana ka finiw ko ka denw ladan.

Salaya yèrè man nyi a ma. A ka kan k'i ko don o don, k'a nyinw ko tuma bèe dumuni bannen kò.

(ka bò bange kòlòsili gafe kònò).

Kibaru kanubagaw

Bakari i tògò ma tunun

Ni n'k'i tògò ma tunun, tinyè don, Bawo, i t'an kòrò, n'ka i ka kewalew b'an nyékòrò, i ka fòtaw fana b'an tulo la, An hakili b'i kan, an fana tè nyinè. I y'i ka dònniya fò ka kè, bée y'a mèn Bèe fana sònna ma. Bakari, aw kèra yeelen ye, min y'an bila sira. Ka d'a kan : «UDPM» y'an bò bolo la, «UDPM» y'an kunkòròta, «UDPM» y'an denmisènw yèrèma-hòrònya, «UDPM» nana hòrònw de kcsòn. «UDPM» ye marifa ye, muru fana don N'ka, a tè mògò faga, a tè mògò jogin A bè mògò waju, ka mògò sòn hakili la. Bakari, i ma sa, i b'an nyè. I ma jè tinyè, i ye lahidu timè. I ye mògò gasi sigi. An b'i kò, Malidenw bée b'i kò. I tògò b'an da su ni tile Wa, i tògò bè wele yòrò:bèe Kalansow kònò, denkundiyyòròw la, Musojiginsow kònò ani barokèjòròw la, I tògò bè bila an ka lawale kitabuw kònò. Aw jèra ka hèrè tile jira an na. I tògò bè fara cèfarinw tògò kan. I sera mògòw minè cogo la, ka sòrò I ma marifa ta, i ma muru ta, i ma bere ta. Jamana kuntigi ka kuma «cè ka kan ka bila a bila yòrò la», i tun b'i bila yòrò la. I y'i jòyòrò fa, aw fòlò ye badenya jira an na. Aw ka miiriya tun ye kelen ye : ka ja kèle, Mògòw ka bèn, ka jama ladamu, Bèe k'i kònònata fò, an ka jè ka faso jò. Bakari, jòn bè fèn dòn ni jòn ye, nka jòn man fisa jòn ye. I m'i fisaya mògò si ma. I m'an neni, i m'an gosi, i m'an dògòya i y'an ka sini tinyè fò k'a da kènè kan Ko an k'an miiri ka sira nyuman minè, Ko de b'an bò nògò la. I y'o fò, ka sòrò ka t'i da. Ode y'a to, anw Malidenw : cè ni muso,

denmisèn ni maakòròba, an ye tile wolonwula kè miiri la, ka dugawu kè. An Dabaa ma fili, wa,a tè fili. i sara ka tògò nyuman to i la, i sara ka dannaya to i la, i taara fana k'i to tinyè sira kan. An yafara i ma, i fana ka yafa an ma. i bè taa yòrò min, dunan yòrò tè Ala k'i dayòrò suma, Ala ka hinè i la Amina.

Nikondèmu Kulubali Lakòlikaramògò Njila (Nònsònbugu).

Suruku ani waraba

Suruku ni waraba ye dugu sira minè. Suruku ko waraba mè, an mògò fila jòn ka farin ?

Waraba ko ale ka farin ni Suruku ye. Suruku ko waraba ma, ko waraba ka girin n'ale ye fanga de la, ko n'o tè, ale ka farin ni waraba ye.

U sera dugu dò dafè sufèla la. Suruku ko waraba ma, sagamònè sirilen filè tasuma yeelen na, kamalen ni sungurun cèma; e min ka farin, taa a foni i ka na n'a ye.

Waraba yesira minè; a sera dudala, a ye kamalen caman ye. Waraba si ranna; a seginna ka na suruku ma, k'ale tè se ka nin saga ta.

Suruku ko waraba ma, baasi tè. Ne bè taa, ni n'sera ka saga ta, kamalen bè n'hògen, n'an surunyana i la, i bè kule, n'i kulela, kamalen bè segin; a'b'a fò jaa, waraba don.

Suruku taara, a surunyalen du la, a y'i labèn, k'i yèrè fili tasuma kònò k'a yèrèkè. Kamalen ni sungurun bolila. Suruku ye sagamònè ta ka boli n'a ye. Jama kulela: suruku don! kamalen bolila a nòfè.

Suruku sera waraba ma tuma min, waraba kulela, kamalenw seginn'u kò: waraba don ! waraba don! Kamalenw seginnen kòfè, suruku ko waraba ma : «ne ni e, jòn kelen ka farin ?». Waraba ko a sònna suruku ka farinya ma.

Mohamèdi Talibe Sumare Tònba nyémögòbulon.

Ka bò Kapala

Nin ye dugu kunnafonisèbèn ye ka bò ne Lamin Sangari fè Kapala, min filè Molobala kubeda la. N'b'a fè ka dòonin fò balikukan nafa kan.

Balikukan kèra sababu ye ka nafa caman nyè kapalakaw ye.

A fòlò ye kènèya ye, sabu ko bée bè bò kènèya de la. Anw fè yan kapala, yòrò saniyali sabatira kosè-bè, barisa saniya de bè kènèya jiidi dugu kònò ani nisòndiya.

O la, anw kapalakaw y'an cèsiri yòrò saniyali baaraw fè kosèbè.

O tèmènen kò, min ye niwakini dili ye denmisènw ni muso kònòmaw ma, o baara fana sabatira kosèbè kapala dugu kònò.

Baara ninnu sabatili bòra kènèya jèkulu nyémögòw de la, n'o ye kapala dugutigi Kasun Sunkara ye ani laadili-bagaw nyémögò min ye shèlè Mamadu Sunkara ye.

Halibi, ni mògò minnu ma niwakini dili labato, u k'a matarafa sabu anw bara yan, bana bée jujòn ye suma ye.

Fèn min bè suma kùnbèn, o ye niwakini dili ni yòrò saniyali ye.

An ka laadilikan nyumanw lase nyògòn ma, walasa kènèya bè sabati cogo min na an ka jamana kònò.

Ne bè foli kè balikukan ni kibaru nyémögòso mògòw bée ye ani an ka dògòtòròso kuntigi n'o ye Lasina Kumare ye ka fara Olikiye Tarawele kan Molobala.

Lamin Sangari dògòtòrò ka bò kapala.

Kuma yòrò

Ka bò Jago-Jèni

Nin ye kibaruya ye ka bò jago-jèni k'a lase kibaru kanubagaw bée ma.

San 1988 sanji fòlò binna anw fè yan jago-jèni mèkalo tile 27. A ye nako 78 kè. Nali laban kèra ôkutòburukalo tile 14. A bë san 43 bòjago-jènikaw faamana nin nyögòn ma.

Sisan forokònò baaraw banna, an bë nakò baaraw la. N'b'an ka Zafukuntigifo n'oye Duguna Taraweleye Kati, a ka cèsiri kama balikukalan-sow ni balikukalandenw ni nyögòn cè sirataama la.

N'bè kibaru nyémögòw fo u ka cèsiri la kalanyiriwalilajamana kònò.

N'bè n'ka bataki kuncè ni kuma kòròma min ye, o filè : «tògòman saba bë dinyè na, n'i taara dugu o dugu la, i b'u sòrò yen.

Dògònin tògòmanwka ca ni kòròkè tògòmanwye. Filanantògòmanw ka ca ni kòròkèba tògòmaw fana ye.

Tògòman ninnu ye jònw ye ?

Maroni Kulubali
Balikukalanden
Ka bò jago-jèni.

Ka bò kènyèma

An fè kènyèma, tarata, feburuyekalo tile 14, san 1989 sanjiba nana yan. A sanji hakè sera milimètèrè 45 nyögòn ma. A bë san 10 bò bi, sanji ma na an fè yan kabèn nin waati ma. N'o nyögònna kèra jamana ka kan ka bò o kalama.

Sanji in ma tinyèliba kè, nka a mana kè cogo o cogo tinyèli dò sòròla, k'a d'a kan mògò caman tun ma sigi ni san nali ye, bawo an bë tilema de la.

Balo bë jiginè caman kònò, nka u ma tufa fòlò. A bë kè sababu ye o caman bë tinyè.

Zan Sako
Zafukuntigi Narena.

KA BO HEREMAKONO JU-LABUGULA

Nin ye bataki ye min sèbènna salifu Danbele ani Mamutu Taraweleye fè ka bò hérèmakònò julabugula, kodiwari jamana kan.

Ne ye san tèmènen bakakiw bée sòrò, o de kòsòn n' bë nin ci aw ma, k'an ka nisondiya jira balikukalan ni kibaruko kan.

Sisan, n' sigilen bë kodiwari jamana kònò, nka n'ma nyinè, wa n'tè se fana ka nyinè balikukalan n'a dafalan kiibaru kò, bawo u ye ko caman nògòya ne bolo kodiwari kònò yòrò min na, Ala ni kalan in barika la, ne bë se ka n'yèrè nyènabò sira caman kan.

N'b'a nyini aw fè a ka kibaru sèbèn ci ne ma san kalò 12 kònò. N'ka karamögò ye Mamutu Taraweleye, o de kòsòn n bë sèbèn kë fila ye."

N'b'a fila bée sòngòn bila ka taa nyögònfe.

N'ka foli bë kibaru kanubagaw n'a lafasabagaw bée lajèlen ye.

Kuma kòròma: jirisun kelen bë dinyè na. Dinyè ma don o don a bë den sògòma o sògòma. O ye fèn jumèn ye?

An b'a nyini: Ala ka nyinan san hèrè caya.

Salifu Danbele ani Mamutu Taraweleye
B.P: 954 Diwo (R.C.I)

Karamögò

Dugu cèw ko karamögò,
Dugu musow ko karamögò.

O tògò tè gansan ye.

Tògò tè da bée la.

Dugu kalamènè, i ni ce

Dugu yiriwabaga, i ni cèsiri

Dugu nyamanton, i ni dusumandiya.

K'i to bi la, ka sini miiri.

Wa tògò bë san, a tè karaba.

Masi Jara
«CAR» Sewu luluni
(Sikaso)

Ka bò Kapala

Nin ye kunnafonisèbèn ye ka bò Amadu Sunkara yòrò Kapala, Molobala, Kucala mara la.

Kalan dò kèra anw fè yan Kapala, min kuntaala ye tile 20 ta; an bë kalan in wele ko animatèriw ka kalan, n'o ye karamögòw kalanni ye. Dugu 11 de ye kalan in kè, dugu o dugu mògò 2.

Baara in kèra kòorisènè ciyakèda «CMDT» ka yamaruya kònò anw fè yan Kapala Molobala.

Ne bë madu Sunkara fo ka bò Kapala ani Sidiki Sunkara ani Zumana Sunkara.

Amadu Sunkara
Ka bò Kapala (Molobala)

Nin ye kunnafoni ye ka bò ne Amadu Sunkara yòrò kapala Kapala kòorisènè ciyakèda «CMDT» mògòw ye kalan dò sigi sen kan farakòrò molobala, kalan min bë wele ko baarakalan filanan.

Kalan in kèra tile 20 kònòna la, min denfaya tun bë Burama Jakite bolo.

Ne Amadu Sunkara de ye Kapalakaw jigi fa a kènè kan. Kalan in ye dònniya caman d'an ma.

Kapalakaw bée tògò la, ne bë «CMDT» mògòw fo u ka baara nyuman in na; ne bë farakòrò dugutigi n'a ka jama fo n'o ye Kalifa Damèlè ani Solomani Sanögò ye ka fara ne kalankènyögòn Sedu Taraweleye kan ka bò Sajola. Anw mògò 18 de ye kalan in kè tile 20 kònò.

Amadu Sunkara
Kapala (Molobala)

A 'y 'aw ka duguw kunnafo -
niw ci "kibaru" ma - BP : 24

BAMAKO (Mali)

KA BO WARALA

Nin lètèrè sèbènna Warala baliku-kalan karamògò fè, n'o ye masa solomani JARA ye an'a terikè Kuwasa burama Kulubali.

Anw ye kibaru kanubagaw ye, o de kòsòn ne b'an ka dugu kunnafoni dòw di kibaru kanubagaw n'a lafasabagaw ma. Balikukan daminèra yan kabini san 1970; nka o kòfè kalan yobaybara k'o sababu kè karamògòko ye, sabula anw ka karamògòw tun ye dugu wèrè mògòw ye, i'n'a fo cikèlakòlidew n'u nyò-gònnaw.

San 1977 la, kalan sinsina anw fè yan tuguni. O ni sisani cè san o san kalan bè yiriwa. Ne masa solomani JARA kèra karamògò ye san 1984 la. Ne ka kalandenw ye mògò 60 ye. Kalanden jolenw ye mògò 35 ye. O mògò 35 bè dugu foroba baaraw bée nyènabò. U tilalen don kulu ni kulu.

Dòw bè forow suma; dòw bè nisongòko nyènabò. San 1985 la, «ODIPAC», n'o ye tigasènè ciyakèda ye, o y'an dèmè ka mangasan dò jò anw fè yan; dòw bè feere kè o mangasan na. «SAS» ye 200.000 juru don an na, k'an ka nyò san k'a feere an yèrèw fè yan; jèkulu dò b'o nyènabò.

San 1985 la, duguyiriwaliton sigira anw fè yan, dòw bè o konyèw nyènabò; dòw bè kungow kòlòsi tasumakow ni dògòtigèkow siratigè la; dòw bè baganw furakè; dòw bè dugu foroba sow bée jò, sabula «ODIPAC» y'an ka mògò dòw dege sojò la san 1986 la.

Nin bée lajèlen ye balikukan nafa dòw ye, wa balikukan nafa tè se k'a fò ka ban. Ne bè nka bataki kuncè ni foli ye ka nyèsin bakari si ma, n'o ye an ka karamògòba ye nòsònbugu, sabula bamananw ko : sanni mògò min k'a fò k'i jònnin kunnandi, k'i k'a fò i sababu nyuman. Anw ka baara kèlen ninnu sababu ye bakari si ye. Ne ka foli bë Adama JARA ani Mamadu Kulubali ye, jagokèlaw don Ajame, kodiwari jamana kònò. N'ma nyinè an ka cèkòròba nyuman kò, n'o ye Alu JARA ye Warala, ani burama Kulubali jagokèla don Warala.

Masa Solomani JARA
animatèri
Ka bò Warala.

MOGO KELEN HAKILI KELEN

Laadilibagantan,
Ni kufètaama.
A ni fili caman,
A ni kara caman
Laadibagantan i ko fiyentò
Ni nyèminèbaga t'a la
A ni dingè kònò cun.
O kòsòn
Ala kana mògò kè
Ni laadilibaga t'i la.
Wa laadilibaga bè ne la
N'o ye n fa ye
Laadilikan kelen b'a fè
Hakilijagabò kuma don
Kuma nafama don.
Kuma yeelenma don
O laadilikan in
Ne b'o da aw tulo kan :
Aw kana,
A manamana minè
Sabu taasi kuma don
Sabu kuma kòròma don
Sabu kuma nima don
Ne fa ko,
N den,
Nin kè sanu ye
I k'a don i tulo la :
«dinyèlatigè b'i ko nyègènèkè
N'i y'a jò i nyè»,
A tò bè laban,
I senfurancè !».

Dawuda Moriba Keyita
B.P 1629
Bamakò

NSIIRIN

Nin kèra masakè dò ye, muso fila tun b'a kun : tulu ani nare. Don dò, masakè tun ka kan ka taama. A y'a fò galomuso tulu ye k'a ka na, to ko a ka baramuso nare ka gèrè ga funteni na.

Masakè y'i kòdon yòrò min, tulu ko : nare, bòjoona, i ka na tobilikè, n'o tè, ne t'a tobi k'a d'i ma, i k'a sòori i kònò.

Nare bòra ka na, k'a bè to pasa, funteni y'a yeelen; tulu y'o ta k'ale b'o di wulunin mā, o y'a kun firifiri.

Masakè nana a ka wulunin bolila ka t'a fò aye, ko tulu y'a ka baramuso nare bila ga la, k'a yeelen. Masakè dimina, ka dimi; a ye tulu ta k'a fili ga kònò, o fana kèra tulu la bana ye.

N'y'a ta yòrò min, n'y'a bila yen.

Hawa Fofana
kalanden jolen.

Seko ni**KA BO KAPALA**

Nin ye kunnafonisèbèn ye ka bò Amadù Sunkara yòrò Kapala, Molobala, Kucala mara la.

Kalan dò kèra anw fè yan Kapala, min kuntaala ye tile 20 ta; an bë kalan in wele ko animatèriw ka kalan, n'o ye karamògòw kalanni ye. Dugu 11 de ye kalan in kè, dugu o dugu mògò 2

Baara in kèra kòorisènè ciyakèda «CMDT» ka yamaruya kònò anw fè yan Kapala Molobala.

Ne bë madu Sunkara fo ka bò Kapala ani sidiki Sunkara ani Zumana Sunkara.

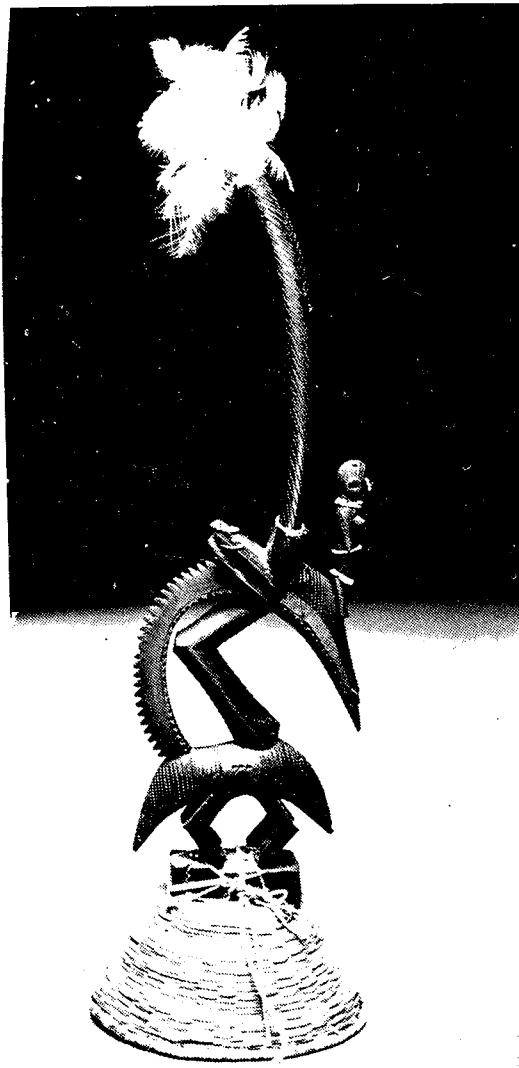
Amadù Sunkara
Ka bò Kapala (Molobala)

DONSEN KURA

Jigi jiriw turula,
Ni yèrèta lakika hakili ye,
Farafinna jònkarì nakòw kònò
Nakòsènèla nkanaw fè.
Caman y'u ka jiriw
Kòròshyèn konyuman
ka jè, pewu ! pewu !
Damadòw ye bògo kè,
Bin juguw kan,
Nka sanji nana kosèbè
Còocò tuma.
O binw de wulila
Fo ka jiri dòw fiyè
K'u bolo kumbaw ja
Bolo, minnu labanna, tigèlima
Walasa, bolo kènèw ka se ka den.
Nakòsènèla nkanaw, n'u sinaw
Ka nafa nimaw kòdonnen,
Nyògòn na,
Sinaw ye jò jima bòn u kan,
Jiriw denni nagasira
Jòjimatigiw ma nòbò
Ala ni farikolo diya fè.
Nka, tariki, ka yafabaliya, miiri
B'a to ni dònsen kura bè ta

Mohamèdi konè
Lakòlikaramògò L.P.K.

dònko kènè

SIRAKUNBEN

U filè nin ye !
Jikòrònin musokunw !
Minnu ma baara falen
Fèn wèrè la,
Kabini fajiri ko,
N'mago bè jònín na ?
Sunògò duman bè tigè,
Daraka dunbali,
Sira bè minè
Kulu ni kulu,
Kaburudon bè tèmè
Kònínw bè tigè,
Kuluw bè yèlèn,
Dònkili dumanninw,
Bè da,
Baro dumanninw
Bè kè,
Ka nyènafin b'u la
Ka sirakuntaga surunya.
Sirakunbèn jarabi b'u wele

U mana taa,
U tè f'u jigi kò,
Nakòjiridenw,
Nyènen bè fan bée¹
Tamatì segiw,
Namasa tasaw,
Mangòrò segiw,
Ngòyò bòrèw,
Sannen kò²
U filè nin ye !
Jikòrònin musokunw !
U senw bilennen buguri fè,
Ka segin so,
Selifana masurunya la,
Don caman tèmèna,
Nka,
Musokunw sennòw
Ma tunnun.

Mohamèdi kònè
Lakòlikaramògò

KA BO HEREMAKONO

Nin ye bataki ye min sèbènna Salifu Danbele ani Mamutu Tarawele fè ka bò hèremakònò julabugula kodiwari jamana kan.

An b'aw ladònniya k'anw ye kibaru lamènbaga jònjinw de ye.

Juma o juma, an tulomajòlen don arajomali poyikanpoyi fè. Ni kibaru jèmukan daminèra, an bè baara bée bila.

An ka toli bè ka taa Mamadu Nyama Jara ma ani an ka balikukan karamògòw, minnu bè Sibraso, luluni mara la.

An ma nyinè Sori danbele kò ani Lamini Danbele ni sènèkèla don Cegebugu, ani Yaya Danbele.

Salifu danbele
ani Mamutu Tarawele
B.P 954 - Diwo (R.C.I.).

YEELENBA

Yeelenba bòra, yeelenba bòra !
Ni ne ko yeelen bòra
Tile yeelen ko tè
Yeelenba bòra !
Kalo yeelen ko tè
Yeelenba bòra ! yeelenba bòra !
Fo a ye kòbaw tigè
Ka babaw tigè
Ni ka kulubaw yèlèn
Yeelenba bòra kòròn na ka taa tilebin
Ni ka taa banin ani baba
Sanfela ni dugumala bée yeelen !
Yeelenba bòra ! yeelenba bòra !
Yeelen kura.

Yeelen kèrènkèrènnen
Yeelenba bòra
Nanbaratò lebu yeelen
Tugubaganci malo yeelen
Kalanbançci kòròbò yeelen
Yeelenba bòra !
Cikè yiriwali yeelen
Mònnin nògòyali yeelen
Baganmara sabatili yeelen
Yeelenba bòra ! yeelenba bòra !
Ja ni kòngò kèlèli yeelen
Kungo lakanali yeelen
Yèrèdòn sankòròta veelen
Yeelenba bòra !
Baarakèla lafiya yeelen
Muso hòrònya yeelen
Nafolotigi ham jaara yeelen
Yeelenba bòra !
Bolokolon danbe banban yeelen
Fanga wasa yeelen
Yeelenba bòra !
Nyèmògò nisòndiya yeelen
Kòmògò kunkòròta yeeen
Yeelenba bòra ! yeelenba bòra !
Yèrèmahòrònya sinsi yeelen
Jèkabaara matarafa yeelen
Nyèttaa teliyali yeelen
Yeelenba bòra ! yeelenba bòra !
Balikukan yeelenba bòra !
Kunfin jigi sèmè yeelenba bòra
Balikukan yeelen nana
Kalanbaliya dibi jugu in fara
Jamana kònò fan bée fè.

Aw ani an tòw, bée k'i cèsiri, dibi
Wèrè si kana
Nin yeelenba in faga an bolo aada !

Dawuda Jabagaté
Balikukan karamògò
(Narena)

«OUA» bè jate dinyè jèkulubaw fè

Afiriki kelenya tònba «OUA» sigili ye san 26 sòrò. Bèe b'a dòn ko san 26 tè tile 26 ye, sanko jamana hòrònyalen jèlenw ka dinyèlabò kònò.

«OUA» bilama bè jate dinyè jèkulubaw fè, minnu kelen don miseliw ye ka hadamadenw kala nyögòn na.

Afiriki donba n'o sanyèlèma 26 nan bènna san 1989, mèkalo tile 25 ma, o hukumu kònò, farafinna jamanaw ka jèkulu kérènkérènn, n'o ye «OUA» ye, o san 1988 kuntigi, n'o ye Mali jamanaw nyémögò fòlò Zenerali Musa TARAWELE ye, o ye jèmukan lase Afiriki jamanaw ka kelenya n'u ka nyètaa kanubagaw ma, u k'u hakilijagabò farafinna ka kelenw ni kétaw kan.

A ka jèmukan kònò, peresidan Musa TARAWELE ye «OUA» sigili maana bò, k'i sinsi Afiriki jamana hòrònyalenw ka politiki ni sòrò ni hadamadenya ni seko ni dònko siraw waga bòlenw kan, min wolola kelenya ni jèkabaara ni bolonyögònma walew la u ni nyögòn cè.

A y'a jira ko jèkafò kèra sababu ye ka fitinè caman silasa Afiriki jamanaw ni nyögòn cè, «OUA» kadara kònò.

Zenerali Musa TARAWELE ye «OUA» jòyòrò kofò Afiriki jamana maralenw kunmabòli la, i n'a fò Afiriki woroduguyanfan ni Namibi jamana. A ko n'olu ma hòrònya sòrò politiki ni sòrò sira kan, dali tè «OUA» ye, sunögò t'a ye; wa Afiriki bée b'u kòkòrò u ka kèle nafama la, ka siyawolomalaw ni marabagajuguw gèn ka b'u fadugukolo kan.

«OUA» peresidan da sera larabu jamanaw gèlèyaw ni fonyögònkokòw ma Afiriki jamanaw jòrèlen bè min na bi

kosèbè.

A ko Afiriki ka dèmè bè palèsinikaw ye u ka hòrònya sòròli la; a ka dèmè bè libankaw ye hèrè ni bèn basigili la u faso kònò.

Min ye sòròkò gèlèyaw ye, Zenerali Musa TARAWELE ye Afiriki jamanaw ka jurukow kunkun n'u nyènyèn tòmò.

A ko n'i y'a ye halisa fèerè nyènamaw ma se ka tigè setigi jamanaw ka lahwuta juru ninnu sarali la Afiriki fè, o sababu bòra farafinna jamanaw ka faantanya la.

O siratigè la, a ye wele bila dinyè setigi jamanaw ma, u ka lajè kérènkérènn dò labèn Afiriki kòkan juruw sarali cogo kan, bèn ni nògòya ni nyögònfaamuya kònò. An bè waati min na, Zenerali Musa TARAWELE ko Afiriki kelenya sinsibère ye "OUA" jamanaw sòròw dorogoli ye nyögòn na, ka nyögòn dafa, bawo a bè fò ko "bolonkòni kelen tè bélè ta"; o tèmènen kò ni jèkafò ye daamu ye, jèkakè nyögòn tè.

